

Michaela Trnková: Neztrácí člověk pod tlakem mediálního světa sám sebe, svou představitost a vynalézavost?

Bakalářská práce

Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze

Posudek vedoucího

Spolupráce s Michaelou Trnkovou byla zajímavá. Studentka totiž přicházela na konzultace připravená (podkladové materiály pro probírání poslal předem!) a ke zpracování problematiky své bakalářské práce přistupovala zodpovědně. Nejen v tom smyslu, že chtěla téma zpracovat kvalitně, ale i proto, že chtěla porozumět souvislostem, v nichž se toto téma pohybuje. Při tom samozřejmě bez zkušeností s takovým úkolem..a proto i s prohlubující se nejistotou. Tak, jak se seznamovalal s literaturou, tak jak postupovala její znalost, rostla i nejistota, protože se před ní otevíraly stále další souvislosti a možnosti a byla si vědoma, že do hloubky ani ty nejvýznamnější z nich nezvládne...

Poctivost a postupující poznávání tak nakonec stály jako zábrany pro dokončení práce!

Co si vedoucí práce může víc přát! To je přece příznačná situace pro soutředěnou badatelskou aktivitu. Michaela Trnková prokázala, že pustit se do nějakého tématu z gruntu znamená, že toto téma člověka postupně pohltí a zároveň ho přesvědčuje o tom, že o něm ví stále ještě málo. A netroufá si tudíž mnoho říci.

Nakonec se mi podařilo kolegyni Trnkovou přesvědčit, že i to zastavení prací, v němž se ocitla někdy v listopadu 2009, je pro bakalářskou studii postačující. Kdyby bylo jen na ní, tak by předložení práce ještě dobře půl roku odkládala. (Netuší, že by se asi i tak ocitla ve stejné situaci.) Nu, a tady je výsledek.

Je samozřejmě, že záběr tematiky autorčinu nejistotu posílil. Jde o studentku základů humanitní vzdělanosti a ne o studentku mediálních studií. Mohla se opřít o obecnější metodologická východiska, méně o poznatky přímo spojené s analýzou médií. Snažila se to dohnat velmi širokým záběrem teoretických východisek. To jí pomohlo v obecné orientaci, ale méně v přechodu k operacionalizaci obsahové analýzy konkrétních textů. Našla si ale velmi podstatnou pomůcku v Jirákové a Kopplové kategorizaci.

Tato tematika je na celé práci nejzajímavější. Autorce lze vyčíst, že nepopsala proces vedoucí k možnosti využití kategorizace na témata obsažená v analyzovaných studiích. Šlo o postup klasické obsahové analýzy, s prvním krokem výběru nosných témat ze studií, jejich strukturace a agreeace a hledání využitelného zdroje pro kódování. O tom se čtenář nic

nedoví. A při tom (jak jsem měl možnost sledovat a konzultovat práci M. Trnkové) to bylo jednak nejpracnější a jednak nejpodstatnější pro další zpracování analyzovaných studií. Možná, že by o tom mohla při obhajobě pojednat a prezentovat i podklady, s nimiž pracovala a které by – alespoň v Příloze – práci slušely.

Občas se v práci objeví nedořečení či skoky. I tady je zřejmě zdrojem respekt k dosud nepoznané literatuře. Tak na str. 4. je možné nalézt přeskok ve vztahu ke kapitole o fázích životní (socializační) dráhy, když se konstatuje věk mezi 15 až 22 roky jako základní pro tvorbu „názorů v životě“. A argumenty tu nejsou (zvláště ve vztahu k názorech vůbec..?) Samotné výsledky obsahové analýzy jsou uvedeny vůbec velmi skromně. Kolik to bylo celkem stran v oněch 38 studiích, které musela autorka zpracovat? Bylo by dobré blíže popsat onen složitý proces obsahové analýzy, kdy je kyvadlo „pramen – ověření“, „pramen – naplnění“, agregace – zpracování, „zpracování – interpretace“ důležité pro pochopení výsledků. Nabízí se samozřejmě ještě další podoby obsahové analýzy. (Nejen ve vztahu k výskytu témat u dívek a chlapců, ale i ve vztahu k počtu výskytů celkem. Pořadí by bylo půkaznější, váha jednotlivých skutečností také, atd.)

Nicméně: vztah teoretického konceptu jako východiska pro obsahovou analýzu umožňuje nejen formulovat hypotézy pro další výzkum (jak bývá u kvalitativních výzkumů obvyklé), ale dokonce posoudit míru obsažnosti záběru tematiky ve zpracovaných pracích. Tedy – vzájemné potvrzení možnosti využít kódovník pro analýzu i v dalších krocích a dát tak analýzám pevnější základ. I v tomto směru přesahuje práce M. Trnkové obvyklou podobu bakalářských prací opřených o kvalitativní obsahovou analýzu.

Jde o práci v mnoha částech jen nakročující a otevírající souvislosti, které nebylo dost dobře možné v empirických analýzách prokázat. Je to dáno, jak bylo řečeno, paradoxně poctivostí autorky. Nic to nemění na faktu, že jde o práci splňující požadavky na bakalářskou práci studií humanitní vzdělanosti. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnotit někde mezi výborně či velmi dobře.

Libor Prudký

FHS UK

3.1.2010